

Det Naturvidenskabelige Fakultet

PRAKSISFORTÆLLINGER

- om potentialer og udfordringer i at forske tæt på praksis

Lektor, ph.d. Helle Winther
Institut for Idræt og Ernæring

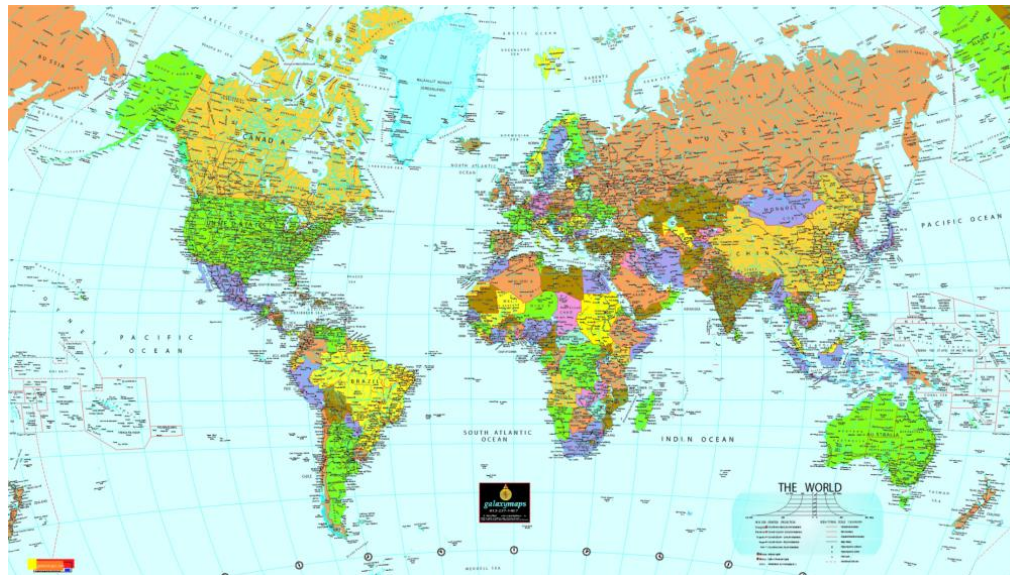
30. november 2017
Dias 1

Det Naturvidenskabelige Fakultet

Synsvinkler

Alt hvad jeg ved om verden også min videnskabelige viden, ved jeg i kraft af et syn, som er mit, en erfaring om verden uden hvilken videnskabernes symboler intet ville sige mig (Merleau Ponty, 1999,18).

Det Naturvidenskabelige Fakultet

TÆT PÅ PRAKSIS

Hvordan kan vi undersøge dagligdagens praksis på en måde, der kan vise legens latter, læringens mysterium eller de relationer, der i børnehøjde i høj grad skabes og leves igennem kroppen?

Hvordan kan vi komme tæt på og undersøge væsentlige dilemmaer og problemstillinger fra en praksis, som ofte er båret af udtalte, indforståede og ikke mindst - sanselige - praksiserfaringer?

Det Naturvidenskabelige Fakultet

”

FRA KROP TIL SPROG

GUIDED TOUR

FRA KROP TIL SPROG TIL KROP

Det Naturvidenskabelige Fakultet

A DIFFERENT WAY OF KNOWING

The phenomenology of practice involves a different way of knowing the world.

Whereas theory "thinks" the world, practice "grasps" the world — it grasps the world pathically (van Manen, 1997).

Det Naturvidenskabelige Fakultet

Spændningsfeltet

- mellem krop og sprog

En grundlæggende problematik for praksis

- Even though language and experience are implicated in one another they cannot be reduced to one another nor replace one another in the ongoing aliveness that is understanding (Tordres, 2007, p.23)

Det Naturvidenskabelige Fakultet

Tilbage til fænomenerne

Det prærefleksive kan opleves gennem en tilbagevenden til fænomenerne:

Kropsoplevelsen.

Det Naturvidenskabelige Fakultet

Øjeblikket

Bridging the Gap

Det Naturvidenskabelige Fakultet

Det postmoderne videnskabssyn

Inden for det postmoderne videnskabssyn er det objektive sandhedsbegreb og de store universelle fortællinger i opløsning.

Den verden, som undersøges, er delvist skabt gennem forfatterens oplevelse og ikke mindst *måden*, teksten skrives på. (Sparkes, 2003; Richardson, 2005).

Nærhed og distance

At be-lyse snarere end at be-vise

Praktikerforskning

– tættere kobling

Praktikerforskning - en forskningsstrøm - udsprunget fra professionelle praksislandskaber, fordi både praktikere og forskere ofte har savnet **en tættere kobling** mellem forskning og praksis.

Praktikerforskning er internationalt set blevet et voksende forskningsområde, der krydser kulturelle og professionelle grænser (Dads & Hart 2001, Groundwater-Smith et al. 2013; Drake & Heath 2011; Winther, 2015).

Tidens tegn

Praktikerforskning

Udforskningen af egen praksis kalder Jarvis (1999) og Payne (1993) praktikerforskning.

- Praktikerforskning, der dybest set handler om, at man som professionel forsker i sin egen praksis.

Praktikerforskere er dermed uundgåeligt subjektivt involverede i forskningsprocessen (Dads & Hart 2003, Drake & Heath 2011, Webster-Wright 2010).

Det indebærer kritiske og etiske spørgsmål.

DOBBELTROLLEN

Praktikerforskeren,
har en udfordrende
dobbelrolle.

- **PRAKTIKER & FORSKER**

At belyse & forandre praksis

Praktikere kan netop i kraft af deres kropsliggjorte erfaringer stille praksisnære og relevante forandringsorienterede spørgsmål.

De kan også opfange dimensioner i læringsprocesser, som kun kan opfanges på baggrund af et kvalitativt og måske længerevarende erfaringsgrundlag (Winther, 2015).

Udgangspunkt

Undren over det vanlige

MAKRO - Videnshul

Aktionsrettet innovativ intervention.

Praksiskompetence

Subjektivitet- refleksivitet og transparens

Set i dette perspektiv bliver subjektiviteten ikke en forhindring, men et nødvendigt redskab (Dadds & Hart 2001, Winther 2009; 2015).

Det betyder derimod, at forskeren må arbejde med en meget høj grad af *refleksivitet og transparens* omkring sin egen rolle.

.

Og vove at bruge sin egen sanselighed i forskningsprocessen.

*Subjektivitet
Refleksivitet
& Transparens*

MICRO – MACRO

Dancing Nurses

Krop og lederskab

Helhedsorienterede og risikofyldte aktiviteter
for sårbare børn

Leg, dans og kamp med overvægtige børn

Bevægelse mod mobning

INSPIRATIONSKILDER

-

Inspiration i fænomenologiske, narrative og performative forskningsmetoder.

- De fokuserer på at kunne beskrive det kropslige, oplevelsesmættede og *for sproget ofte svært tilgængelige univers* (Belgrad, 1997; Merleau-Ponty, 1962/2004; Engel, Rønholt, Svendler Nielsen, Winther, 2006; Sparkes, 2002; 2003); Sparkes & Smith, 2017)..

Fænomenologi

åbenhed over for kroppens og bevægelsens betydning

Fænomenologi er grundlæggende kendetegnet af en radikal åbenhed over for kroppens, sanselighedens og bevægelsens betydning for det oplevede. Her er der også udviklet en særlig opmærksomhed på praksis.

Den fænomenologiske inspiration forsøger ikke at be-vise, men at be-lyse menneskets umiddelbare og kropslige tilstedeværelse i verden (Merleau-Ponty 1962/2004; Todres, 2007; Winther, 2009).

Be-vise eller be-lyse

DOBBELTBEVÆGELSEN

Merleau-Pontys *fænomenologiske metode* kan opstilles en dobbeltbevægelse:

- a) Refleksionens *afsæt* i en **umiddelbar oplevelse/erfaring** af verden
- b) Refleksionens *udmunding* i en **historisk formidlingssammenhæng**.

(Thøgersen, 2003).

Verdenserfaring og artikulation

”Punkt a) betyder, at refleksionen må tage sit udgangspunkt i den ureflekterede (umiddelbare) verdenserfaring ved at orientere sig mod grundlaget i enhver erfaring: **at være og at opleve**. Refleksionen må vende tilbage til sagen selv.

Punkt b) betyder, at refleksionen må **artikulere** erfaringen, dvs. sprogliggøre den for eksempel gennem tale eller skrift. Igennem denne sprogliggørelse udmunder refleksionen i en formidling. Denne formidling er forankret i den umiddelbare verden, som allerede er en social, historisk verden”.

(Thøgersen, 2003, p.30)

Det unikke og det almene

- Den fænomenologiske tilgang til forskning understreger, også, at kroppen altid er både subjektiv og intersubjektiv.
- Dermed rummer fænomenologiske beskrivelser af både det unikt personlige og de kvaliteter, der er kendetegnende for den fællesmenneskelige eksistens (Tordres, 2007).

Det sceniske

Oplevelsesanalyse

- Oplevelsesanalysen, som er udviklet på basis af kultursociologen og psykoanalytikeren Alfred Lorenzers forskning, balancerer mellem oplevelse og refleksion.
- Der bruges et scenisk, litterært inspireret kropsligt sprog for at kunne fastholde scenens æstetiske fremtoning (Belgrad, 1997; Engel, 2001; Nagbøl, 1994).

PRAKSISFORTÆLLINGER

”Share stories” (Dadds & Hart,2001).

Praksisfortællinger handler om at belyse det essentielle i et fænomen ved at zoome ind på betydningsfulde situationer.

Praksisfortællinger kan være med til at skabe levende, nuancerede sansemættede data, som kun den, der bevæger sig i praksisfeltet kan skabe (Dadds & Hart,2001; Winther, 2011;2015).

SCENISKE BESKRIVELSER

Sceniske beskrivelser er levende fænomenologisk inspirerede observationer, der kan beskrive hændelser og stemninger i et rum med mange mennesker.

Sceniske beskrivelser **nutid**. og fokuserer på **intense øjeblikke**.

Forskerens person er ofte fraværende i teksten

Oplevelsesbeskrivelser

Første persons perspektiv

Oplevelsesbeskrivelser kan f. eks fokusere på, hvordan kropslige læreprocesser, forandringsprocesser eller identitetsprocesser opleves.

De kan også fortælle om følelsesmæssige processer, konflikter og kriser (Winther,2015).

NUTID OG JEG- FORM

Det er ikke en evaluering, og der er intet rigtig eller forkert.
Oplevelsesbeskrivelse fokuserer ikke på målbare objektive fakta.

Der arbejdes derimod ud fra en anerkendende tilgang til menneskets erfaringer, sådan som de *opleves* (Winther,2015)

Oplevelsesbeskrivelser skrives i **jeg form og nutid**. og fokuserer på **intense øjeblikke**.

KAIROS

Sceniske beskrivelser og oplevelsesbeskrivelser

Sceniske beskrivelser :

Vidvinkel.

Beskriv filmisk som Scene.

Udgangspunkt i 3. persons perspektiv.

Oplevelsesbeskrivelser.

1. person. Close up.
2. Følelser,
3. Stemninger fornemmelser.
4. Levet og oplevet.

(Winther, 2015)

NUTID

GUIDED TOUR

GUIDE

1. Vælg et øjeblik. Skriv i 1. person og nutid.
2. Læs teksterne for hinanden. Lyt åbent.
3. Lyt til keywords. Hvilke ord træder særligt frem?
4. Reflekter over deres betydning i fortællingen.
5. Hvordan kan de være en begyndende analyse?
6. Hvilke teoretiske begreber kunne be-lyse jeres tekst?
7. Er der makro- problematikker gemt i jeres fortællinger?

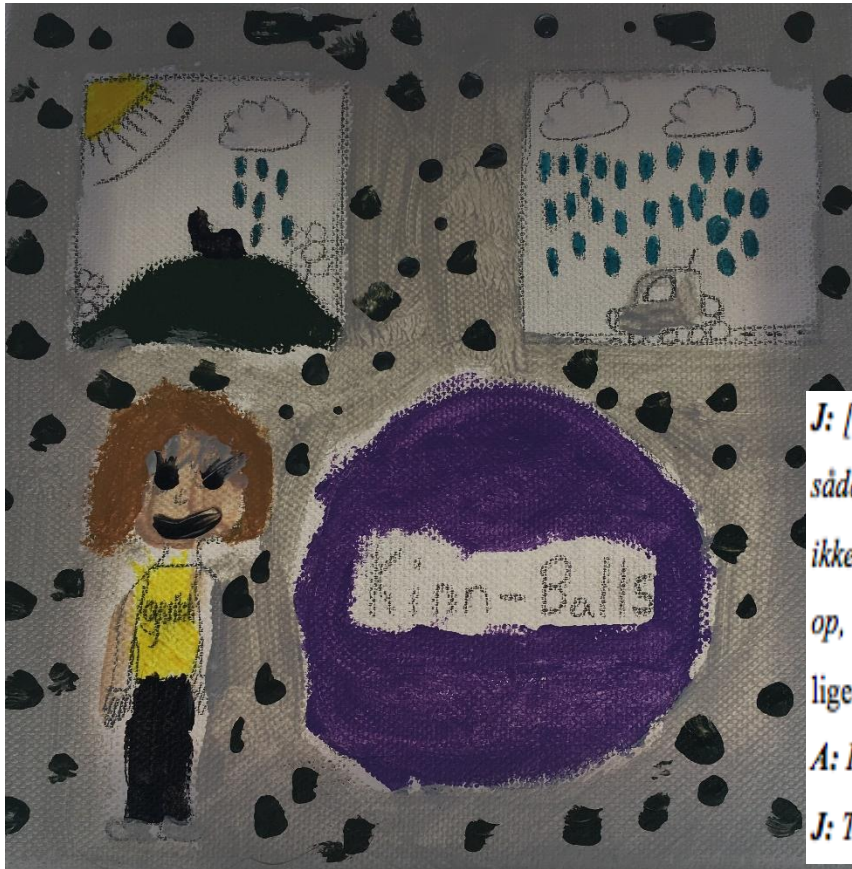
PRAKSISFORTÆLLINGER

Praksisfortællinger kan og skal ikke afspejle objektive sandheder. De kan indfange væsentlige sider af en praksisvirkelighed, som ellers ikke ville blive be-lyst.

Praksisfortællinger kan ikke efterprøves. Det er derimod op til læseren at vurdere, om de er ladede med mening, troværdighed og potentiale til yderligere også *teoretisk* bearbejdning, analyse, fortolkning og kritisk refleksion.

Jeg lavede noget sejt

J: [...] Fordi det der med Kin-ball, hvor at, hvor jeg tog bolden, og så... sådan faldt jeg ned, og så greb jeg den med fødderne. Og så jeg... jeg kan ikke... jeg kan bare ikke huske... men jeg kan bare huske, at jeg rejser mig op, og så står de bare og klapper af mig. Tænkte sådan: "Hvad var det lige, jeg lavede?"

A: Hvordan havde du det, da de alle sammen stod og klappede af dig?

J: Tænkte sådan: "Jeg lavede lige noget sejt, der".

Hårdt og sjovt

Line: Det kildede helt vildt i maven. Ligesom at være i rutsjebaner. [...]

Line: Det var fedt at køre stærkt, og... altså... man vidste ikke rigtig, hvor man skulle hen, man skulle bare følge efter. Man ved, altså... der kunne ligge en gren på jorden, og så faldt man, men så rejste man sig jo igen. Det var bare det der med køre og køre. Og det var hårdt, men man lagde ikke mærke til, at det var hårdt, fordi det bare var så sjovt."

Praksisfortællinger

Kan fortættes:

Fokus,
pointe,
paradoks,
portrætter,
kronologi,
klimaks
fortællestruktur

DET REFLEKTERENDE DOBBELTBLIK

I den videre analyse, fortolkning og teori relatering i arbejdet praksisfortællingerne kan der arbejdes med det, som i antropologien kaldes et reflekterende *dobbeltblik* (Hastrup, 2003; Sparkes, 2002).

Det reflekterende dobbeltblik handler om kompetencen til at

bevæge

sig mellem

nærhed og distance.

Det handler om bevidstheden om at

kunne skrive med

forskellige stemmer.

Nysgerrighed, åbenhed og kritisk sans.

Der er et hav af muligheder i arbejdet med praksisfortællinger og det er et område, der er i hastig udvikling.

De mange muligheder fordrer en høj grad af refleksivitet, metodebevidsthed, åbenhed og kritisk sans.

Men først og fremmest kan nysgerrighed, kreativitet, faglighed og seriøsitet være med til at udvikle noget ny og vigtigt praksisnær forskning.

ART and research

Art & Research

**FRA KROP TIL SPROG TIL
KROP**

journey

- The goal is to lead readers/audience through a journey in which they come away with a sense of what the experience must have felt like (Sparkes, 2002).

Richardsons evalueringskriterier

- 1) **Substantive contribution:** Does this piece contribute to our understanding of social life?
- 2) **Aesthetic merit:** Does this piece succeed aesthetically? Is the text artistically shaped, satisfying, complex and not boring?
- 3) **Reflexivity:** How did the author come to write this text? How was the information gathered? How has the author's subjectivity been both a producer and a product of this text?
- 4). **Impact:** Does this piece affect me emotionally or intellectually? Does it generate new questions or move me to write?
- 5) **Expression of reality:** Does this text embody a fleshed out, embodied sense of lived experience? Does this piece seem "true" – a credible account of a cultural, social, individual, or communal sense of the "real"?

Richardson, 2000, p. 937; Richardson, 2005, p. 964

Critique

Jeg kan kun lære menneskets krop at kende

....ved at leve den

"Uanset om det drejer sig om min egen krop eller en andens krop kan jeg kun lære menneskets krop at kende ved at leve den, dvs. ved at overtage det drama, der gennemtrænger den og smelte sammen med det. Derfor er jeg min krop, i hvert fald så vidt som jeg har en erfaring, og omvendt er min krop så at sige et naturligt subjekt." (Merleau - Ponty, 1999 p. 169).

